

Katsaus lehmien terveyteen ja poikimisiin

Terhi Vahlsten, Faba osk.

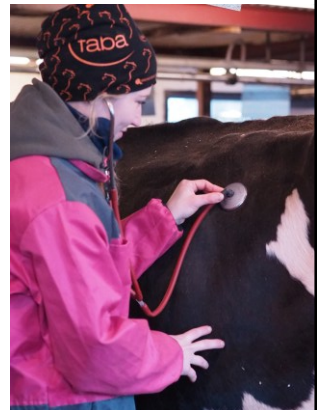

faba

Terveystarkkailu = hoitotietojen keruu

- Suomessa vuodesta 1982 lähtien
- Terveystarkkailun vahvuudet:
  - Hyvä kattavuus, kaikki voivat osallistua
  - Yksinkertaisuus – ei tarvita erikoisia laitteita eikä analyysijä
- Terveystarkkailun tulokset koostetaan tuotosseurantakarjojen aloitushoidoista
  - Aloitushoito = hoitokerta 1
  - Aloitushoitoja 165 236 (+7166 kpl, +4,5 %)
  - **Terveystarkkailuprosentti 97,5** (+ 2 %-yks.)

faba

Hoito-% sairausryhmittäin 2024

(Hoito-% = hoitomerkitöjen määrä 100 lehmää kohti)

Sairausryhmä	Hoito-%
Hedelmällisyshäiriöt	26,60
Utasesairaudet	21,90
Poikimahalvaus	3,71
Sorkkasairaudet	2,85
Ruokinnalliset häiriöt	2,36
Asetonitauti	0,75
Muut sairaudet	31,14
Kaikki ELL-hoidot yhteensä	89,32

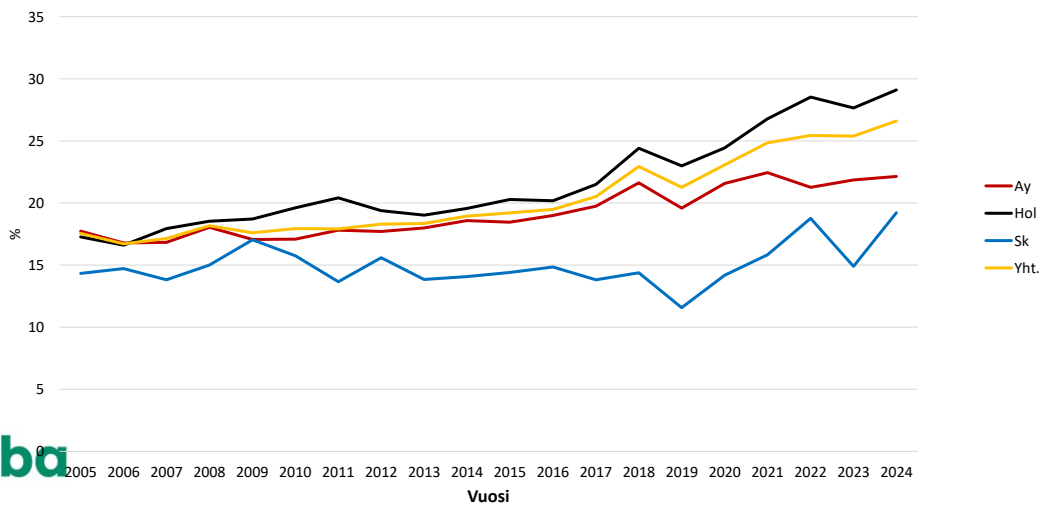
Rotukohtaiset hoitoprosentit 2024 (Hoito-% = hoitomerkitöjen määrä 100 lehmää kohti)

Sairausryhmä	AY	HOL	SK
Hedelmällisyyshäiriöt 10-62	22,14	29,10	19,21
Utasesairaudet 300-333, 610, 630	18,06	23,92	27,02
Poikimahalvaus 100,101	2,95	4,13	3,07
Sorkkasairaudet 359-370	2,35	3,13	2,74
Ruokinnalliset häiriöt 200-270, 660, 670	1,55	2,81	2,13
Asetonitauti 140, 650	0,63	0,79	2,20
Muut sairaudet	23,38	35,50	19,55
Kaikki ELL-hoidot yhteensä	71,06	99,38	75,92
Lehmältä vain 1 aloitushoito	41,33	51,58	43,63

Tiinehtymisen haaste

Hedelmällisyshoitojen hoitoprosentin kehitys

fabu

Tiinehtymisen haaste, poikimisen helppous

- Hedelmällisyshäiriöhoitoja kertyy eniten hiljaisesta kiimasta (11,39 %), rakkuloista (4,37 %) ja toimimattomista munasarjoista (2,67 %)
- Poikiminen aiheuttaa vähän hoitoja
  - Poikkeuksena poikimahalvaus, mikä on aineenvaihduntasairaus
- Synnytysapu (koodi 70) on yleisin poikimiseen liittyvä hoito

Koodi	Hoitoja, kpl	Hoito-%
Synnytysapu (70)	2615	1,40
Suuri sikiö/ahdas lantio (71)	565	0,30
Tila-, asento- tai tarjontavirhe (72)	473	0,25
Monisikiösynnytys (73)	130	0,07
Epänormaali sikiö (74)	32	0,02
Kohtukierre (75)	232	0,12

Rotujen välillä ei ole eroa poikimiseen liittyvissä hoidoissa

Poikimavaikeudet ja vasikkakuolleisuus

- Poikimisten osalta kerätään tietoa vasikkakuolleisuudesta ja poikimavaikeuksista
- Tieto vasikan elävyydestä saadaan jokaisesta poikimisesta
- Poikimavaikeustiedon kirjaaminen on vapaaehtoista
  - Vuonna 2024 poikimavaikeustieto saatiin 62 % poikimisista
- Kaikki tieto on yhtä arvokasta!
- Lisäksi kerätään tietoa epämuodostumista
  - Epämuodostuman aste
    - Elinkelpoinen vai ei
  - Epämuodostuman selite
    - Mikä ruumiinosa tai elin on epämuodostunut
- Vasikkakuolleisuutta, poikimavaikeuksia ja epämuodostumia seurataan sonnikohtaisesti kahdesti vuodessa

faba

Koodit

Vasikkakuolleisuus:

- 23 = Syntyi kuolleena**
- 24 = Kuoli ennen merkkiä
- 25 = Teurastettu ennen merkkiä
- 26 = Lopetettu ennen merkkiä

Poikimavaikeus:

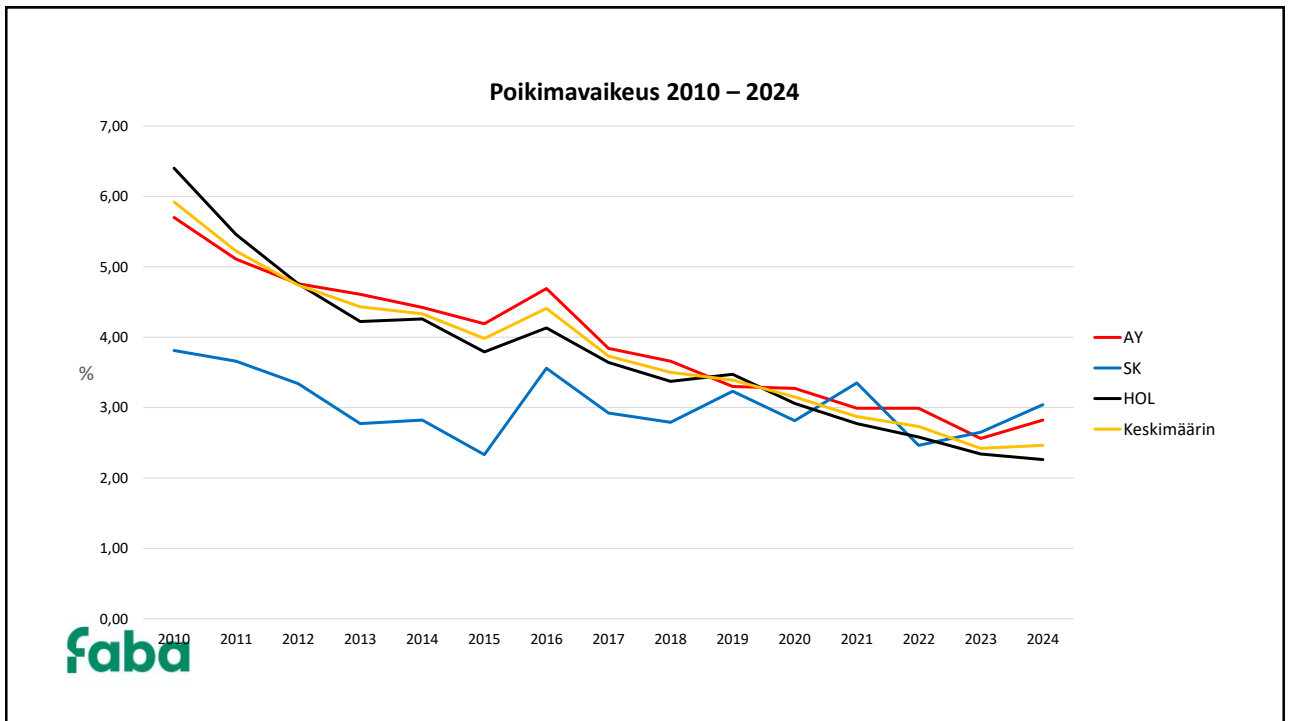
- 1 = Lehmä poiki ilman apua
- 2 = Poikimista avustettiin, lievä asentovirhe
- 3 = Voimakas vetoapu, vaikea asentovirhe**
- 4 = Muu synnytysapu (keisarinleikkaus, vasikan paloittelu)

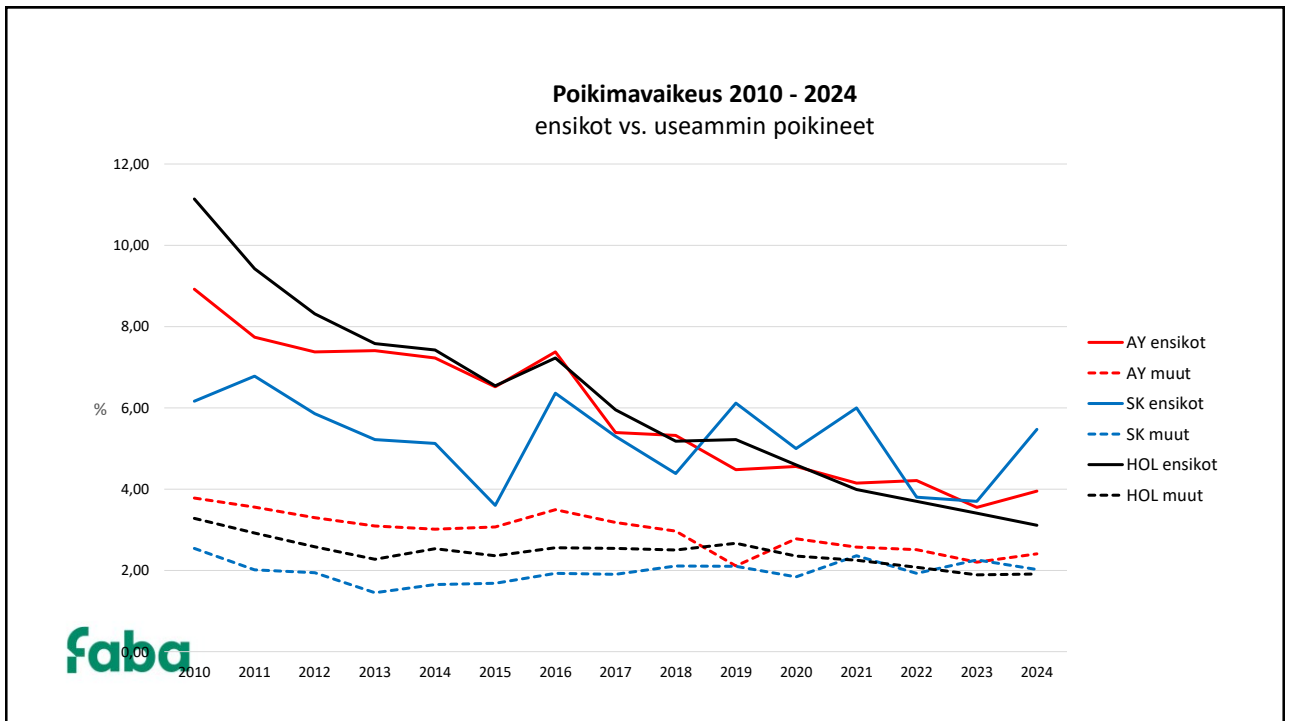
Epämuodostuman tiedot:

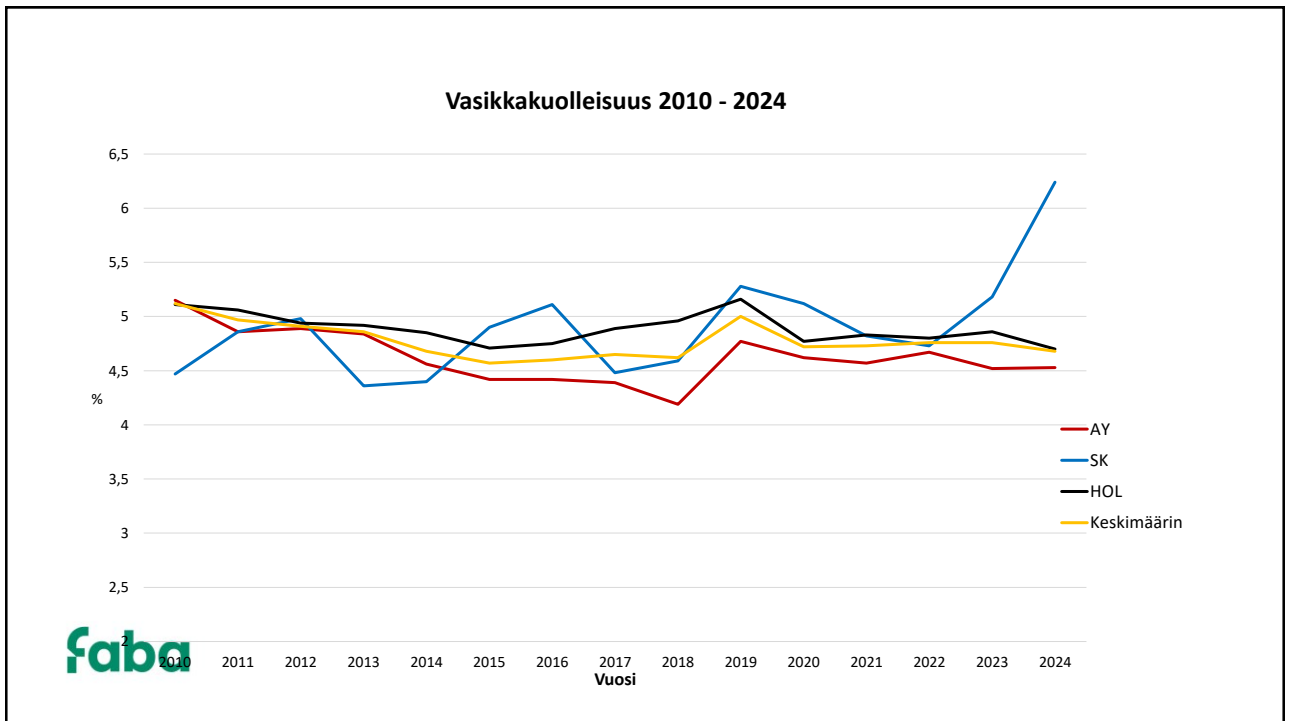
aste: Tarkemmin määrittelemätön (0),
Epämuodostuma tai vika, elinkelvoton (1),
Epämuodostuma tai vika, elinkelpoinen (2),
Poikkeama tai vika (3)

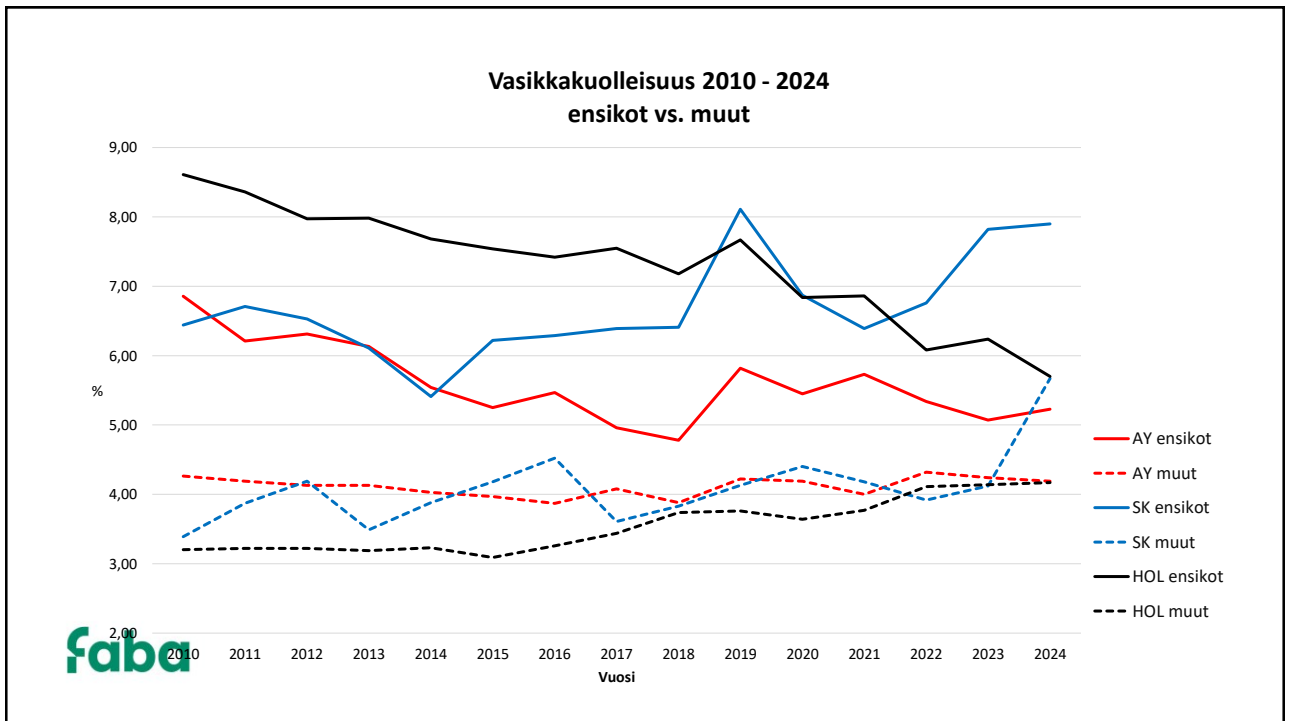
selite: Tarkemmin määrittelemätön (0),
Yleisepämuodostuma, poikkeavuuksia (1),
Pää epämuodostunut (2),
Vartalo epämuodostunut (3),
Epämuodostumia raajoissa (4),
Hermosto tai aistit epämuodostuneet (5),
Ruuansulatuskanava epämuodostunut (6),
Suku- ja virtsaelimet tai utare epämuodostunut (7),
Muut sisäelimet tai napa epämuodostuneet (8)

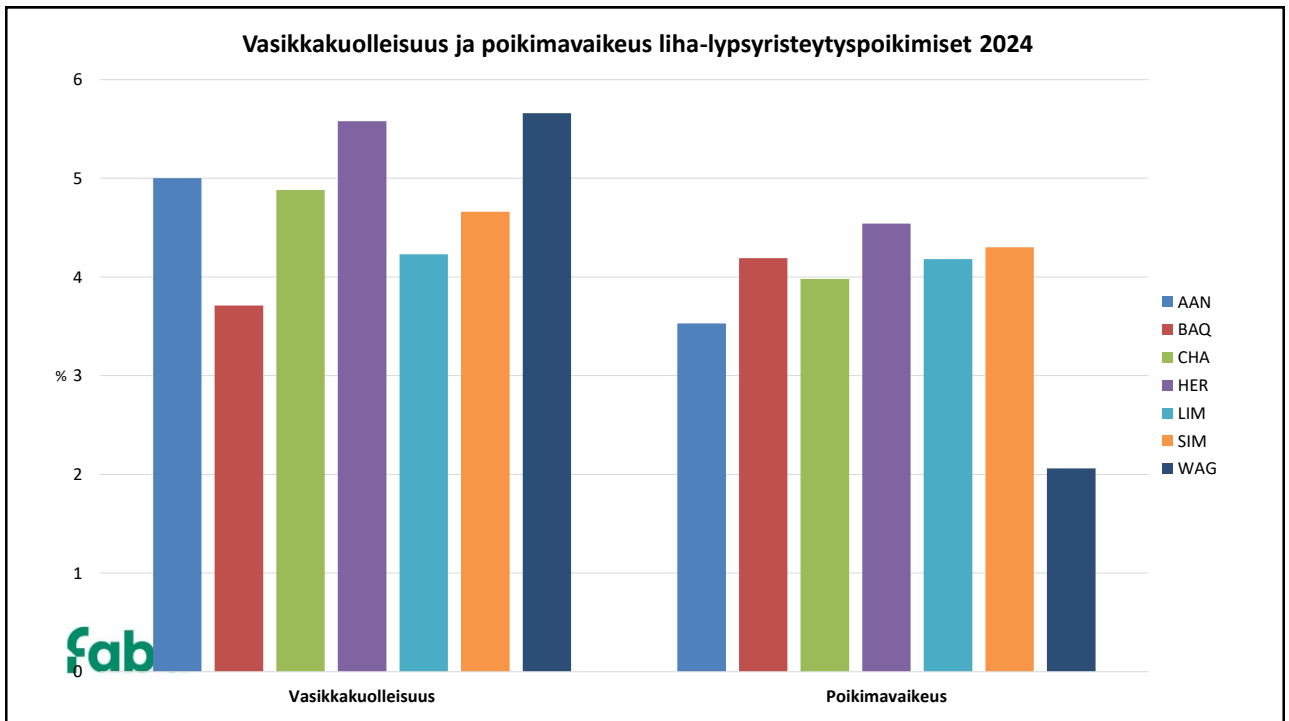

Yhteenveto

- Terveystarkkailun kattavuus on edelleen noussut ja hoitoja kertyy paljon
- Tulokset ennallaan, eniten hoitoja hedelmällisyshäiriöistä ja utaresairauksista
- Rotujen väliset terveyserot kasvavat, holsteinin hoitoprosentit kaikissa sairausryhmissä ayrshireä korkeammat
- Tiinehtyminen vaatii usein hoitoa, mutta poikiminen ei
- Vasikkakuolleisuus ja poikimavaikeus ovat hyvällä tasolla
- Kaikki tieto on yhtä arvokasta! Helppo poikiminen pitää kirjata rekisteriin siinä missä vaikeakin
- Liha-lypsyristeytysvasikat syntyvät keskimäärin helposti ja elävänä, liharotujen välillä vain pieniä eroja
- Vasikkakuolleisuutta, poikimavaikeuksia ja epämuodostuneiden vasikoiden osuutta seurataan sonnikohtaisesti säännöllisesti
- Vuoden 2024 terveystarkkailutilastojen kooste löytyy Faban sivuilta: Karjan hyvinvointi/Terveys/Terveystarkkailu

